

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Benedicti Ariæ Montani Hispalensis Poemata

In Qvatvor Tomos Distincta

Humanæ salutis Monumenta, & Odæ variæ

Arias Montano, Benito

Antverpiæ, 1589

Petrus de Valentia Christiano Lectori salutem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44973

PETRVS DE VALENTIA³

Christiano Lectori salutem.

TA plerumque fit, vt artificum vitio & culpa vtilis laudandæ- que artes damnentur, maleque audiant. ecce enim Poëtica, qua nullam aut antiquam (eū enim qui primus cā- tauit, ego primum poëtam dico) aut vtilis aut gratam magis dicere possis, iam diu est quod cordatorum virorum iudicio tanquam pestifera vitari, atque è Sapientium vrbibus exsulare iubetur. Potius enim esse hominibus aiunt, eius aut vtilitate quapiam aut quantumuis magna oblectatione carere, quàm dulcedine illectos & delinitos ipsius interim aculeo incautos pungi, vanaque imò & venenosa doctrina inflari & perdi. Demum quod de Helena Troianæ senes iudicasse feruntur, id iam poëticae maximè conuenire dicitur:

Αἰνῶς ἀθανάτησι θεῆς εἰς ὄψα ἔοικεν.
Ἀλλὰ καὶ ὡς τοῖηπερ ἔῃσ' ἐν νηυσὶ νεέδοι,
Μηδ' ἡμῖν τεκέεσσι τ' ὀπίσσω πῆμα λί-
πειτα.

A. 2. Valde.

4
*Valde est fideveis diuarū vultibus aqua,
Sed quamuis talis redeat cum nauibus:
auctor*

*Ne maneat nobis cladis soboliq̄ futura.
Sed Οὔτοι δ' ἄποβλητ' ἐς ἰ θεῶν ἱερὰ
δια δ' ἄρα.*

*Reiciēda Deū non sunt illustria dona.
Nec quod perniciosæ subdolæque Sire-
nes meritò fugiendæ censeantur, vtilis
veracesque Musæ eodem crimine in-
uoluendæ, vnaque reiciendæ sunt; sed,
quod Pythagoras monebat, hæ illis &
præferendæ, & suauiores existimādæ, vt
certamine inter ipsas aliquando facto
probatum hoc ipsum poētæ testantur.
Eiusmodi autem poëmata, qualia mul-
ta hodie gentium poëtarum circumfe-
runtur, non ab Vrania, vllave cælesti
Musa profecta sunt, nec à Deo acti &
calefacti ipsi (vt iactant) ea effuderunt:
non enim stulta vanaque superstitione,
vanisque tot deorū numinibus & nomi-
nibus plena essent, tot vitiorum illece-
bras & irritamenta continerent. Quæ si
quis ad mythologias confugiens, emol-
lire velit, multa que vtilia illis fabula-
rum*

rum inuolucris recondi dicat, tamen & multa eiusmodi monstrosa ænigmata occurrent, quæ nec ab Oedipo quopiam se tractari & solui patiantur; & ut id cōcedatur, tamen parum mellis, idque non vsque adeò puri, innumeris venenosarum apium centris stipatum in illis cōtineri cōperietur, ut non à pueris simplicibus q̄. adiri, sed à viris, iisq̄. non inexpertis, magna adhibita cautione peti permittendū sit. Atqui, aiunt, nulla poësis poëticusve lepor sine fabulis constare potest, ipsaq̄. fabula velut anima quædã poëseos est, quam variã & ornatam, imò comptam esse decet & grandiloquam; veritatis autem sermo simplex. Ego autem nescio quo sensu ij homines sint, qui artem aliquam sine vero stare, imò falso inniti & viuere dicant; si verò & docere & oblectare propositum poëtis est, omneque tulit punctum qui vtile dulci miscuit; qui verum ipsamq̄. veritatem continens poëma simulque dulcissimum lepidissimumq̄. exhibuerit, is non rationibus & argumentis, sed re ipsa probasse dicendus fuerit, Poësin non

6
solum fabula carere posse, sed & semper
carere debuisse. hoc autem non alius quam
Deus ipse effecit, qui ut veritatis pater,
ita etiam patronus assertorque est. is va-
riis a se Prophetarum ministerio editis
preceptibus, nullam grandiore aut sua-
uiorem esse poësin ostendit, quam quae
veritati canendae & celebrandae inseruit,
in ipsoque & ipsius vere grandibus operi-
bus quae fecit cum Israël, laudandis ver-
satur. ea nempe veram utilitatem, sine-
ramque voluptatem continet, & quae si-
ne villo periculo a simplicibus peti per-
cipi que possit. Quemadmodum & in ali-
quibus regionibus mel de caelo cadens,
a pueris mulieribusque sine apum mole-
stia legi dicitur. Laudandus certe equi-
dem est Deus, qui hominum non utili-
tati solum, sed neque oblectamento un-
quam defuerit, quos non tantum docen-
dos opportunè veritatem curauit, sed &
canendam eis ipsam dictauit. *Ut iustifi-
cetur in sermonibus suis, & vincat cum
iudicabitur.* Cuius, qui idem ipse est,
providentiâ his etiam temporibus effe-
ctum arbiutor, ut elegantissima & a falsis
diuorum

diuorum nominibus alienissima poë-
mata prodierint, ipsaque veritate, qua
nullum melius ornamētum dici potest,
ornatissima. ea sunt viri pietate & do-
ctrina egregij B E N E D I C T I A R I A E
M O N T A N I, in quibus nec Latinita-
tem, nec poëticum leporē & numerum
aut stylum & elegantiam quisquam desi-
derarit, nihil demum excipi possit quo
minus reiectis portētosīs mēdaciis, sub-
dolisq. & obscœnis facetiis, hæc potius
poëmata in Christianorum hominum
manibus sint, saltem non alia pueris le-
genda & ediscenda, memoriterq. tenen-
da tradatur. ex quibus & Grammatico-
rum rudimentorum, & Latini sermonis
elegantiarum, & Rhetoricarum præce-
ptionum, carminumq. diuersorū ge-
nerum exempla peti possunt, puerisque
imitanda proponi, ita etiam vt interim
ea disciplina tacite imbuatur (quæ pue-
rilis institutionis lex est) qua viros effe-
ctos vti & exerceri maximè expedierit.
Equidem non dubito quin ipsa poëma-
ta omnes solo etiam externo corticis &
foliorū cultu & aspectu delectatura sint,

A 4 quod

quod si eō homines deducantur à Deo,
vt fructus gustare, & τὰ ἐντός ἀγάλματα
introspicere possint, eaque eatenus con-
creta, mentibusq. inherētia, Solis iusti-
tiæ radio aliquando pertētata liquecāt,
miros sui amores excitatura, mira q. dul-
cedine homines perfundēdos, certo scio,
cū cognouerint quæ quantæque sint
diuitiæ Sacramēti eius, quod est CHRIS-
TVS in iis quibus inhabitat spes glo-
riæ. Vtērius poēmata hæc commendare
pergerem, nisi ea se statim essent com-
mendatura, egoque plus nimio poētā
diligere iudicandus forem, quem valde
quidem à me coli & amari fateor, non-
dum pro suo merito meoque debito di-
lectum mihi satisfacere possum. Cū
igitur neminem horum carminum uti-
litate & suauitate priuari vellem, eaque
pueris in literariis gymnasiis vice ethni-
corum poēmatū à Latinitatis magistris
prælegi percuperem; videbā hoc impe-
diri, partim quia multa ex iis nō omni-
bus obuia inter auctoris cōmentaria de-
litescebant; partim quia quæ iam vulga-
ta fuerant, maiori volumine edita sunt,
quām

quām
præ
nori
agen
que
desid
satisf
elega
etsi
tame
riffin
curat
vt en
publ
com
se ho
mod
berit
ordi
tran
riter
est, o
ergo
oble
Plan
hoc

quàm quæ modico ære cōparari possēt,
præterquã quòd huiusmodi scripta mi-
nori forma excudi se postulant, vt iter
agentes & rusticantes comitari, puerorū-
que manibus gestari possint. Huic meo
desiderio neminē PLANTINO melius
satisfactorum sum arbitratus, & propter
elegantissimorū typorum copiã, & quia
etsi me nomine etiã tenuis ignotū ipsi,
tamen publicã vtilitatē notissimã cha-
rissimamque sciebam. Rogandum ergo
curavi; nec mea me expectatio fefellit:
vt enim est vir ille ad Christianam rem-
publicam iuuandã natus, sui que priuati
commodi minimè curas, nil cunctatus,
se hoc protinus effecturū recepit, dum-
modo ego, vt conceperã, omnia que ha-
beri possent huius viri poëtica scripta in
ordinē quãprimum redigerem, & ad se
transmittenda curarem. id ego etiã cele-
riter confeci, ne mea, quantulacunq. ea
est, officij pars desideraretur. Reliquum
ergo est, pie Lector, vt his honestissimis
oblectamentis fruaris, Montanumq. &
Plantinum de multis aliis amandos, de
hoc etiam Christiana dilectione profe-

A S   quaris,

80
quaris, præcipuè autè Deo gratias agas,
qui variis suis muneribus ditat ad con-
firmationè sanctorū, in opus ministe-
rij, in ædificationè corporis CHRISTI.
quo propitio, vota q̄. auctoris secundate,
propediem integram aliud opus vario
carminū genere edendum exspe.abis,
quod exiguo volumine magnū thesau-
rū contineat, varia, vera, simplici, Chri-
stiana & genuina disciplina refertissi-
mum. Sed & illud te moneri à me debe-
ri existimaui, pro ea qua homines om-
nes prosequi charitate debere me scio,
ne in viri huius poëticiis scriptis legēdis
dictionis tantū suauitate delectatus, vl-
terius quærere desistas, sed potius quid
recōdiū sensus in illis sit, ad tuam vili-
tatem inquiras; sunt enim vera sapiētia
plena, & quæ penitus introspecta magnā
lucem præferent ad sacrarum litterarum
adita adcunda. Illud etiā de vera sapien-
tia verè sapienterque dictū scito. *Δεινὸς*
μὲν ἄπιστος, idest, Carnis & sāguinis in-
genio. *σοφοὺς δὲ πῖση*, Gētibus stultitia,
vocatis autem, Dei virtus & Dei sapiētia.
Vale. Zafra, Idib. Iunij. 1587.

HV

B.